

## Z Kroniki naukowej

### KONFERENCJA W SPRAWIE BEZPIECZEŃSTWA EUROPEJSKIEGO I PROBLEMU NIEMIECKIEGO

W dniach od 23 do 27 maja 1961 r. odbyła się w Pradze międzynarodowa konferencja naukowa poświęcona sprawie bezpieczeństwa europejskiego i problemu niemieckiego. Obrady odbywały się w hotelu „International”, w sali zwanej „Bruncvik”. Organizatorami tej sesji był Instytut Polityki Międzynarodowej i Ekonomii w Pradze (*Ústav pro mezinárodní politiku a ekonomii*) oraz redakcja czasopisma „Mezinárodní politika” z Pragi. Sekretarzem konferencji był dr Hanuš Körner, sekretarz naukowy wyżej wymienionego instytutu. W konferencji brali udział liczni delegaci ze Związku Radzieckiego, Polski, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Czechosłowacji, Rumunii, Węgier, Bułgarii, Francji, Włoch, W. Brytanii i Austrii. W konferencji brali również udział goście czechosłowaccy i przedstawiciele prasy praskiej.

Na czele polskiej delegacji stał dyrektor Państwowego Instytutu Spraw Międzynarodowych Ostap Dłuski. W skład delegacji polskiej wchodził: prof. Remigiusz Bierzanek (PISM), dr Wirginia Grabska (PISM), prof. Zdzisław Kaczmarczyk (IZ), red. Adam Kruczkowski (PISM), red. Edmund Męclewski (ZAP), prof. Kazimierz Połpiek (ŚIIN) i dr Jerzy Sztucki (PISM).

Codziennie, z wyjątkiem ostatniego dnia, wygłaszany był referat podstawowy przygotowany przez jedną z czterech głównych delegacji na konferencję, tj. radziecką, niemiecką z NRD, polską i czechosłowacką. Po referatach miała miejsce dyskusja, w ramach której zabralo głos przeszło 30 mówców. W poszczególnych dniach przewodniczyli po kolei: doc. Vladimir Sojak, akademik A. A. Arzumanjan, prof. Walter Bartel, dyr. Ostap Dłuski i red. Karol Dufek.

Delegaci zjechali do Pragi zasadniczo już 22 maja i zapoznali się na wspólnej kolacji tegoż dnia. W dniu 23 maja nastąpiło otwarcie konferencji, przy czym dłuższe przemówienie wstępne na temat zadań konferencji wygłosił akademik Macek, dyrektor Instytutu Historii ČSAV. Główny referat w tym dniu wygłosił akademik Arzumanjan, dyrektor Instytutu Ekonomiki Światowej i Stosunków Międzynarodowych Akademii Nauk ZSSR na temat bezpieczeństwa europejskiego i zbrojeń atomowych NRF. Z delegacji polskiej zabrał w tym dniu głos prof. R. Bierzanek.

W dniu 24 maja główny referat pt. „Zachodniemiecki rewizjonizm groźbą pokoju w Europie” wygłosił prof. W. Bartel, dyrektor *Deutsches Institut für Zeitgeschichte* w Berlinie. Z delegacji polskiej przemawiał prof. dr Z. Kaczmarczyk na temat „Zachodniemiecka nauka w służbie militarystyki i odwetu”.

W dniu 25 maja główny referat wygłosił dyr. Ostap Dłuski na temat sprawy rozbrojenia jako zapewnienie bezpieczeństwa w Europie. Z delegacji polskiej przemawiał dr Jerzy Sztucki. W tym samym dniu o godz. 14 uczestnicy sesji zostali przyjęci w pałacu czernińskim, tj. w Ministerstwie Spraw Zagranicznych przez ministra spraw zagranicznych ČSRS — Václava Davida.

W piątek dnia 26 maja główny referat na temat pokojowego współzycia jako jedynej drogi do zapewnienia bezpieczeństwa w Europie wygłosił dyr. V. Soják. Z polskiej delegacji zabrali głos: dr W. Grabska (ekonomiczna integracja jako czynnik odnowy zachodniemieckiego imperializmu po II wojnie światowej) i dr A. Kruczkowski (pokojowe współzycie zasadniczą podstawą polityki zagranicznej

krajów socjalistycznych). Wieczorem delegaci konferencji zostali przewiezieni do miejscowości Davle, leżącej na południe od Pragi w dolinie Wełtawy, gdzie w willi letniej czechosłowackiego MSZ odbyło się towarzyskie spotkanie z przedstawicielami prasy ČSRS.

W sobotę dnia 27 maja, po dokończeniu pozostałej jeszcze dyskusji, opracowano końcowy komunikat zawierający podsumowanie przebiegu i najważniejszych osiągnięć konferencji oraz planów na przyszłość. Komunikat odczytał akademik Arzumanjan. Następnie dłuższe przemówienie — zamykające konferencję — wygłosił dr Jiří Hájek, wiceminister spraw zagranicznych ČSRS. W zakończeniu zabrali jeszcze głos: zastępca ambasadora ZSRR w Pradze oraz Prof. W. Bartel z NRD. Odczytano również telegramy z życzeniami nadesłane uczestnikom konferencji przez ministra spraw zagranicznych NRD — Bolza i ministra spraw zagranicznych PRL — A. Rapackiego.

W następnym dniu, tj. w niedzielę dnia 28 maja, już po zakończeniu obrad urządzono dla zagranicznych uczestników konferencji wycieczkę autokarem do północnych Czech na trasie: Praga—Louny—Most—Litvinov—Teplice—Terezín—Mělník—Praga.

Konferencja należała w całości do udanych imprez tego rodzaju. Zarówno organizacja jak i atmosfera serdeczności oraz wzajemnego zrozumienia przyczyniły się do osiągnięcia odpowiednich wyników. Zarówno referaty jak i liczne głosy dyskusyjne wniosły wiele nowych naświetleń i nowych faktów. Delegaci 11 krajów europejskich zapoznali się wzajemnie ze swymi poglądami na zagadnienie bezpieczeństwa europejskiego i związanego z nim problemu niemieckiego. Zrozumienie było tym lepsze, że dokonywało się na podstawie wspólnych założeń metodologicznych. Bogaty plon konferencji będzie przeniesiony do szerszych kół społeczeństw europejskich przez wydrukowanie referatów i głosów dyskusyjnych w 6 językach: rosyjskim, polskim, niemieckim, czeskim, francuskim i angielskim przez odpowiednie instytuty. Przyczyni się to do ożywienia badań naukowych nad współczesną problematyką wiążącą się z tematyką sesji. Ta szczegółowa analiza sił zagrażających bezpieczeństwu Europy, dokonana na szerokim tle polityki międzynarodowej i gospodarki światowej, uświadomiła jeszcze jaśniej wszystkim niebezpieczeństwo tkwiące w rozwoju imperializmu niemieckiego na terytorium NRF. Jaskrawo przeciwstawna rola dwóch państw niemieckich — pokojowa Niemieckiej Republiki Demokratycznej i odwetowa Niemieckiej Republiki Federalnej — wystąpiła jeszcze jaśniej. Rola obozu socjalistycznego ze Związkiem Radzieckim na czele, rola również Polski (plan Rapackiego) stała się widoczna jako wybitnie konstruktywna, pokojowa i zapewniająca prawdziwe bezpieczeństwo europejskie. Droga do niego prowadzi przez rozbrojenie i sąsiedzkie pokojowe współzycie krajów o różnych ustrojach społeczno-politycznych. Waga i pożyteczność konferencji praskiej może być mierzona wagą problematyki, która została na niej poruszona rzetelnie i szeroko.

*Zdzisław Kaczmarczyk*

#### INAUGURACJA PRACY INSTYTUTU ZACHODNIO-POMORSKIEGO

Dnia 26 czerwca 1961 r. odbyła się w Szczecinie inauguracyjna sesja Instytutu Zachodnio-Pomorskiego, nowej regionalnej placówki naukowo-badawczej powołanej do życia przez środowisko naukowe Szczecina.

W sesji wzięli udział — oprócz członków Instytutu — przedstawiciele miejscowych władz partyjnych i administracyjnych, przedstawiciele TRZZ, Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego, rektorzy szczecińskich wyższych uczelni oraz przedstawiciele Instytutu Zachodniego.